

Misschien heeft de Van Dellen zich wat kort uitgedrukt. We zullen dat maar hopen. Maar anders zou men zeggen dat het er veel van weg heeft alsof hier door hem wordt voortgesponnen op mededeelingen die er op wijzen, dat althans ten aanzien van de Gereformeerde Kerken in Nederland het recept gevolgd is van: „met u, over u, zonder u”. We zullen maar eens afwachten of en tot er meer licht komt.

Avondstiltten.

Misschien krachtens nawerking van de Buchman-beweging worden blijkbaar in Amsterdam „avondstiltten” gehouden. Daarover schrijft X. in het orgaan van de „Geref. Kerken in H. V.”:

Het is met een gevoel van groote dankbaarheid, dat wij er ons toe zetten U in het kort verslag te doen van de door ons gehouden Avondstiltten, waarover op deze plaats reeds een enkele mededeeling is gedaan. Groote dankbaarheid inderdaad, want wie had kunnen denken, dat deze avonden zó druk bezocht zouden worden? Het was in één woord ongelooflijk! Wij konden het sommige avonden bijna niet meer aan! We mochten dan al tientallen krukjes er bij slepen, eenige groote banken requireeren en een hoeveelheid stoelen nog daarenboven leenen — toch moesten sommigen zich met een staanplaats behelpen! Er is op deze zes Donderdagavonden kort gesproken, veel gemusiceerd en veel gezongen. Wat hebben onze organisten, de heeren Egbert Vos en Chr. P. van Westering, zich geweerd! We hebben daarnaast genoten van viool- en violoncel-soli en ook van heel mooien solozang.

De eerste avond werd geleid door onzen eigen pastor, vervolgens deden dit respectievelijk de predikanten: Van der Voet, Ned. Herv.; Duyvendak, Ev. Luth.; pastoor Nieuwenhuysen (Oud-Kath.); De de Beus, Ned. Herv. en tot slot weer De van Deth.

Deze laatste Avondstiltte vooral is wel zeer bijzonder geslaagd. Onze dominee sprak naar aanleiding van het woord van Blumhardt: Gij menschen zijt van God. Elk der bezoekers vond op zijn (haar) plaats het laatste nummer van „De Helpende Hand”. De „twee minuten stilte”, die bij iederen avond op het programma voorkwamen, maakten werkelijk indruk op elk der aanwezigen. Er was wel steeds een groot quantum kerkelijk publiek, terwijl het juist voor buitenkerkelijken bedoeld was. Gelukkig was deze categorie echter ook wel vertegenwoordigd, waarvoor we heel dankbaar zijn.

Wij kunnen het niet helpen dat we ons er toch niet in vinden kunnen. We zien in al dat verlangen naar de stilte met gelijktijdige achteruitstelling van de klare profetie van het Woord (zie maar naar de sprekerslijst in haar bonte kleuren) een terugvallen naar de mystiek, althans een loslaten van datgene wat de mystiek prijsgeven moest, ook theoretisch, om te komen van het woord naar de stilte, en dan zoo naar de „beleving” der overtuiging, dat men in menschenwoorden Gods Woord niet vinden kan. Welke menschenwoorden? Van drukke dominees b.v.? Van disputeerende theologen? Ja zeker, ook van die. Maar eveneens van een boek, dat als Gods Woord zou worden aangedien.

Calvinistische volksuniversiteit.

Men is te Enschedé bezig met een calvinistische volksuniversiteit. Zonder den m.i. al te fraaien naam van deze instellingen te willen propageeren geef ik toch met belangstelling door wat ik lees in „Enschedésche Kerkbode”:

Een vraag, die vaak gesteld is, luidt waarom nu letterlijk alles in de calvinistische sfeer moet getrokken worden. Zoo is er bijv. in Enschedé reeds jaren een volksuniversiteit, die eerder versterking van kracht behoeft dan dat ze gebaat zou zijn met een calvinistische concurrentie. Op alle gebied zijn er de christelijke verenigingen en corporaties. Moet de splijtzwaam al maar blijven voortwerken tot de laatste aanrakingspunten op breede basis verdwenen zijn? En dat juist in dezen tijd, waarin gestreefd wordt naar geestelijke en morele herbewapening van heel ons Nederlandsche volk!

Laat ik beginnen met op te merken, dat ik die geestelijke en morele herbewapening zooals deze praktisch wordt beoefend niet al te hoog in de rekening heb.

Ik zie de ware herbewapening van ons volk niet in de verbreiding van het beginselen-front, maar in de beginselen-isolatie binnen de sfeer van het strak Calvinisme. Wat dus ook zeggen wil: in den terugkeer naar de wet en de getuigenis, zonder welke we geen dageraad zien zullen!

Als de ware Christus-belijders hun leven eens wat meer inrichten naar het Woord Gods en in de leer zich steeds onder de Woordcontrole stellen, dan is daarvan meer te wachten voor de toekomst van ons volk, dan van allerlei organisaties, die zich toespitsen op alles wat het uiterlijk welvaren van ons volk betreft. In de vreeze Gods ligt groote loon! De vreeze des Heeren wordt in de Schrift niet tevergeefs genoemd het beginsel van alle wijsheid. En daarin school de kracht der voorgelachten waardoor ons volk tot bloei is gebracht.

Splinter en balk.

De P. van Dijk citeert via „Opbouw” een feuilleton van Jan Poortenaar in de „N. R. C.” Deze had opgemerkt:

Het oog, zoo vernam Poortenaar van een Arabier, is bij den Oosterling de vijver naast zijn huis, die schoon moet zijn, want hij put er ook zijn drinkwater uit. Een splinter in den vijver van onzen buurman te zoeken, loont echter de moeite niet, vooral niet, als er mogelijk in onzen eigen vijver een balk ligt. Werp eerst den balk uit uw eigen vijver, het oog van uw eigen erf, en dan zult gij bezien, want dat eischt groote nauwlettendheid, om den splinter uit den vijver van uw broeder uit te doen.

De van Dijk voegt hieraan toe:

Dat de Arabier den vijver of de bron op zijn erf met hetzelfde woord noemt als hij voor zijn oog gebruikt, gelooven we gaarne. De Joden in vroeger en later dagen deden dat ook.

Maar dat het Grieksche Nieuwe Testament, geschreven door menschen, die deze twee vertalingen van het ééne woord uit den aard der zaak zeer goed kenden, juist niet het woord bron of vijver kozen, maar „oog”, wekt voor het minst twijfel of Jan Poortenaar een uitlegging van dezen tekst heeft geboden, die door de nieuwste schrijvers over de Bergrade — althans voor zoover ik kon nagaan — niet eens wordt genoemd.

Ik ben geen exegeet, doch merk alleen op dat de opvatting van Poortenaar me wel eens vaker onder oogen gekomen is.

Hoedemakerianen en Christelijke actie.

Onlangs is dr Hoedemaker herdacht. Het feit geeft aanleiding tot nieuwe beschouwingen over zijn betekenis. Zoo wordt ook in het hervormde weekblad „De Gereformeerde Kerk” wederom over hem geschreven. We lezen onder meer:

Men sanctionneert den neutralen staat, aanvaardt het onrecht der Kerk aangedaan zonder protest; door een tijdelijk succes verblind, juicht men, dat deze toestand nog zoo kwaad niet is en dat wij vrijheid van godsdienst enz. hebben en in onze rechten niet om des geloofs wil bekot worden.

Maar men vergeet, dat er een hooger recht is dan dat van het Christelijke volksdeel, n.l. het recht Gods, en het is Dr Hoedemaker die steeds voor dit recht opkwam en voortdurend een felle critiek geefend heeft op die actie van Dr Kuiper, die slechts in schijn, niet wezenlijk anti-thetisch was. Hoedemaker heeft met alle macht het Christelijke masker willen afwerpen van deze in wezen op het standpunt der revolutionaire neutraliteit staande zgn. Christelijke actie. — Uit het bovenstaande volgt, dat het wel mogelijk is, dat volgelingen van Dr Hoedemaker in bijzondere gevallen in een bijzondere Christelijke actie hun plicht zien en zich daaraan geven.

Zij doen dan echter hetzelfde werk volkomen anders dan de volgelingen van Dr A. Kuiper; ze doen het zoo geheel anders, dat ze zich juist in een samenwerking steeds wat onwennig zullen gevoelen; en dit gevoel van onbehagelijkheid neemt toe, naarmate de geest van anti-these en verbijzondering als stelsel in zulk een gemengde Christelijke actie de overhand verkrijgt.

Dit kan zoo sterk worden, dat men een uitweg zoekt in een bijzondere Hervormde actie — of in het meedoen aan een algemeene neutrale actie.

In geen van beide gevallen wordt dan echter een bevredigende oplossing gevonden. Men blijft immers op revolutionairen, neutralen bodem staan — en bovendien is een Hervormde actie toch ook anti-thetisch op Kuiperiaansche manier en houdt zij ook in een ongewilde verbijzondering.

Wie dit inzicht kan verstaan, dat Hoedemaker als het op actie-voeren aankwam steeds weer als 'ware met lamheid geslagen werd. Heel klaar en scherp zag hij (men denke aan zijn uittreden uit de Confessioneele Vereniging) dat elke actie het beginsel in de knel moet brengen. De eenige uitweg is, dat men z'n actie baseert op de belijdenis. En wie dat vol-ernstig doet, komt tot het inzicht dat reorganisatie der Hervormde kerk de sleutel der positie is. Geen enkele andere actie, op welk terrein ook, is zoo voluit actie tegen het neutrale staatsbeginsel, als de actie voor het herstel der Vaderlandsche Kerk.

Zijn actie baseeren op de belijdenis. Hoe is het mogelijk dat men zulke dingen volhoudt in de tegenwoordigheid van prof. Haitjema? M.i. is deze het levende bewijs van de onjuistheid der hier gestelde dilemma's. Niet elke actie brengt het beginsel in de knel, maar die actie welke het beginsel tegelijk met de belijdenis heeft prijsgegeven. Prof. Haitjema wil de leuze van Hoedemaker handhaven, volgt echter diens voorbeeld van uittreding uit de confessioneele vereniging niet, brengt door zijn van de confessie afwijkende theologische meeningen deze vereniging zelf in een moeilijk parket, zoodat ze tenslotte niet meer weet wat nu Hoedemakeriaansch vleesch of wat anti-Kuiperiaansch visch bij haar is.

K. S.

Gij kunt niet . . .

oordeelen over het wezen en den achtergrond der kerkelijke vraagstukken van onzen tijd, wanneer gij geen kennis hebt genomen van het pas verschenen boek van den Heer A. JANSE:

Rondom de Reformatie

Dit boek gaat diep op het hart der dingen in, laat het verband tusschen heden en verleden zien en licht U op begrijpelijke, bezonnen en objectieve wijze voor aangaande de dingen, die gij als medelevend lid der Kerk weten moet.

Doe als zoovelen en bestel nog heden dit hoogst belangrijke werk!

De prijs kan U geen bezwaar zijn, daar deze laag gesteld is om het boek onder het bereik van geheel ons volk te brengen.

Gebonden in sterke, sober gehouden band, kost dit boek van 172 pag. royaal gedrukt, slechts f 2,— (ingenaaid f 1,50).

Bestel het bij Uw boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgevers per giro 36000

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — GOES

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Ooltgensplaat: Cand. H. A. L. v. d. Linden te Amsterdam en Cand. W. Vreugdenhil te Rotterdam-Oost.

Beroepen te:

Mussel: Cand. W. Vreugdenhil te Rotterdam-Kralingen. Ooltgensplaat (Z.-H.): Cand. H. A. L. v. d. Linden te Amsterdam.

Aangenomen naar:

Rotterdam-Charlois (vac. D. Hogenbirk): Dr H. N. Ridderbos te Eefde-Gorssel.

Bedankt voor:

Mussel, als hulppred.: Cand. W. Vreugdenhil te Rotterdam.

Intrede te:

's-Hertogenbosch: H. Veltman. Tekst: Matth. 24:14.

Afscheid van:

Klundert: F. Guillaume. Tekst: Openb. 3:7 en 10-14.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND”.

Beroepen te:

Oosterend (Texel): J. Diepersloot te Leeuwarden.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Dokkum en te Rijnsburg: Cand. R. Sloistra te Drachten. Gouda en te Zwaagwesteinde: Cand. D. Biesma te Groningen. Papendrecht: Cand. M. v. d. Vlis te Gouda.

Bedankt voor:

Gorinchem: C. Smits te Sliedrecht.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Paterson (N.-Amerika): J. v. d. Berg te Krabbendijk. Westzaan: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.

Bedankt voor:

Dirksland: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Beets-Oudendijk: H. J. Witloof Jr. te Norg. Gouderak: P. P. J. Monster te Aalburg en Heesbeen. Otterloo: W. L. Mulder te Venendaal.

Aangenomen naar:

Brielle: J. v. Noort te Noordwijkerhout. Groningen (vac. A. de Visser): Dr H. van Oyen te Breda. Hoornsterzwaag: B. E. van Buuren, evang.-pred. te Drachten. Idlaard: J. C. A. Nijenhuis Ockhuysen te Sappemeer. Wamel en Dreumel: Cand. P. J. Pennings, hulppred. te Roermond. Westmaas: Cand. Joh. Godthelp te Alphen a. d. Rijn.

Bedankt voor:

Aalten (toez., vac. H. J. Drost): H. A. Visser te Angerlo. Boertange: J. C. A. Nijenhuis Ockhuysen te Sappemeer. Workum: B. E. van Buuren, evang.-predikant te Drachten.

Intrede te:

Nieuwpoort: Cand. A. P. Plomp. Tekst: Ex. 33:15. Varsseveld: J. J. H. Visch. Tekst: „Uw Koninkrijk kome”. IJmuiden: L. Lagerwey. Tekst: Rom. 10:17.

„Pro Rege” Boekencommissie.

Secretariaat: Zaanenlaan 102, Haarlem.

Aan de Vrienden van onze Militairen.

„Paraat te zijn” is één van de hooge eischen, die men aan ons leger mag stellen. En daarom zijn er zoo veel militairen, die, aan de huiselijke sfeer onttrokken, vaak op eenzame plaatsen hun taak hebben te volvoeren, nu reeds eenige weken lang. Voor alle dingen moet men gereed zijn, wanneer een vijand, van welke zijde ook, onze grenzen zou willen overschrijden.

Er zijn méér vrienden, die het op onze militairen hebben voorzien. Daar hebt ge den vijand „Verveling”. Op welke wijze moeten onze soldaten hun vrijen tijd besteden? Er zijn vele middelen om hun verpoizing te schenken, maar — niet alle kunnen tot deugdelijke en opbouwende worden gerekend. Een voortreffelijke manier om hen te helpen is het verschaffen van goede lectuur.

Tegen dezen vijand was ook de Nationale Vereniging „Pro Rege” gaarne paraat. Dat is niet alleen maar wensch, dat is cisch. En daarin, lezer, moogt gij helpen.

Op een eerste verzoek ontvingen wij veel, en daarvoor zijn wij zeer dankbaar. Maar veel en meer is noodig! Alleen om te voldoen aan de verzoeken van de afdelingen van „Pro Rege”, die in garnizoensplaatsen haar opbouwende werk mede met behulp van geschikte bibliotheken gaarne voortzetten en zoo mogelijk uitbreiden. Daarnaast zou onze Commissie gaarne overwegen de mogelijkheid, om ook aan andere belangstellenden de behulpzame hand te bieden. Onze kracht is echter klein. Tenzij — tenzij de vele vrienden van onze militairen mee willen werken. Daarom vragen wij — en omdat het voor de verdere van ons Vaderland gaat, met volle vrijmoedigheid — of ge nog eens wilt zien, hoe ge ons kunt helpen. Boeken, tijdschriften, eventueel ook financiële bijdragen (postrekening No. 2096, Nationale Vereniging „Pro Rege”, 's-Gravenhage) voor onze boeken ontvangen wij gaarne.

Kan het nog vóór Uw vakantie? En anders — maakt u wel even een notitie voor de maand September, opdat van uitstel geen afstel kome?

U behoeft de boeken niet franco te zenden. Mogen wij uw zending dan tegemoet zien? Gaarne worden ze ontvangen door de secretarissen onzer afdelingen, door den voorzitter van „Pro Rege”, den Wel Ed. gestrengen heer B. Geleynse te Achterveld (U.) of door ondergeteekenden.

T. K. ROOSJEN, Bloemendaal, voorzitter.
J. P. A. STROES, Zaanenlaan 102, Haarlem, secretaris.

Mede-
Rotter-
Dam, I-
Ds J.
Koole,
Schren-
Rotter-
kamp,
Gronin-
Dr H.

Alle stu-
Prof. D.

INHOUD: E-
rijkel der a-
laatste gesa-
verbond Go-
waarden ove-
rias Ursin-
gebed. — E-
bibliotheek.
synode in z-
dom en Es-
Bijlage: H.

„Het Konin-

De ver-
vraagstuk.
belangstell-
de praktij-
zen van o-
voldoende
Echter he-
land. Wat
voortdure-
brochure:
kring 2, g-
probleem,
likelen in
het bewijs

Op dit p-
testantsch-
maar ook
lantsch-ch-
ker bij hel-
dat 't over
beteekenis

Het is i-
probleem
terrein ve-
de zaak n-
ons stand-
art. 36, h-
gewijzigd
er zullen

dat na de
zonder m-
het stand
bepaald.
die, naar
redactiewi-
het vraag
nog kunn
referaat o
Algemeen

Dan —
stuk is v-
zijn er ni-
we de op

1) We he-
te conclusie
keien steeds
ons blad al-
één reform-
komen. —

2) Dr J.
grondgedac-
Franeke. 1

3) Men z-
1939.

4) S. J. F.
gemeene G-
van N. D. J.